

jedna tretjina skupne davčne svote. Drugi volilni razred obsega davkoplačevalce druge tretjine po visokosti davkov in tretji razred vse ostale volilce. Vendar pa imej prvi razred vsaj dvakrat toliko volilcev, kolikor je občinskih odbornikov in namestnikov v tem volilnem razredu, in če treba, jemljejo nekaj volilcev iz drugega razreda v prvi volilni razred. Mogoče je namreč, da v kaki občini eden občan sam nad tretjino davkov plačuje in ta bi potem sam volil tretjino občinskih odbornikov. Tak slučaj za- branjuje omenjena določba.

Izvolitev v občinski zastop lahko odklanjajo: Du- hovniki in javni učitelji, dvorni- državni- deželni in javni zakladni uradniki in sluge, vojaki v neaktivni službi, nad šestdeset let stare osebe in vsi tisti, kateri ne morejo iz- vrševati svoje uradne dolžnosti vsled pohabljenja ali delj časa trajajoče bolezni.

Poslovanje občinskega odbornika ali namestnika je brezplačno, in povračajo se jim le troški, katere imajo pri poslovanju. Kdor brez zakonitega vzroka ne vzprejme izvolitve v občinski odbor ali noče po vzprejeti volitvi delj poslovati, zapade globi, katero določa politična oblast od 50 do 300 gld.

C. kr. namestništvo ali deželna vlada ima pravico, razpuščati občinski zastop, kateremu preostaja proti ta- kemu odloku priziv na ministerstvo za notranje reči. Najdelj v šestih tednih po razpustu imajo se vršiti nove volitve. Do ustanovitve novega občinskega zastopa ukrepa c. kr. namestništvo ali deželna vlada vse za občinsko upravo potrebno v sporazumljenju z deželnim odborom.

Občina ima samostalen in izročen delokrog. Samostalen delokrog je oni, po katerem občina, držeč se obstoječih državnih in deželnih zakonov, po svoji volji more urejati in odločevati. Ta delokrog obsega sploh vse, kar se posebno dotika občinskih reči in kar občina v svojih mejah in po svojih močeh more oskrbovati in izvrševati.

V samostalni občinski delokrog spada: 1. Podelitev domovinske pravice in častnega občanstva. 2. Uprava občinskega premoženja. 3. Oskrbovanje občinskih potov. 4. Oskrbovanje občinskih dobroteljskih zavodov in preskrbovanje občinskih ubožcev. 5. Ustanovitev, vzdrže- vanje in oprava v občini se nahajajočih ljudskih šol. 6. Občinsko redarstvo. Občina nadzira in kaznuje berače in postopače, ima nadzorovanje tržnega prometa, pazi na prave mere in uteže; preiskuje iz zdravstvenih ozirov ži- vila, katera so na prodaj; izvršuje poselski red in nad- zira delavce, pazi na npravstvenost in skrbi za stavbni red zlasti v tem oziru, da se zabranjujejo požari. Občina ima tudi pravico, kaznovati z malo globo in kratkim za- porom.

Izročeni delokrog pa naklada občini dolžnost, da sodeluje za namene javne uprave. Ta delokrog dolo- čujejo občni in deželni zakoni. Izročeni delokrog je mnogostransk in ga nahajamo več ali menj v vseh stro- kah javne uprave. Tako sodelujejo občine n. pr. pri no- vačenju, volitvah, pobiranju davkov i. t. d.

Mesta s svojim zakonom ali statutom niso podrejena občnemu občinskemu zakonu ter imajo gledé na upravo posebne pravice. Občinski zastop upravlja za dotično mesto ob ednem posle okrajnega glavarstva ter ima v to svrhu posebne uradnike ali magistrat. Žu- pana v takih mestih potrjuje cesar. Taka mesta so: Dunaj, večina glavnih mest kakor n. pr. Gradec, Ljubljana, Trst, Gorica i. dr.; nadalje nekatera druga mesta kakor Celje,

Maribor, Ptuj, Rovinj i. dr. Ljubljana ima poseben ob- činski zakon in opravljeni red.

Navajam na tem mestu nekaj točk iz „opravnega reda za občinsko svetovalstvo glavnega mesta Ljubljan- skega“:

„V sejah predseduje mestni župan ali njegov na- mestnik (§ 9.).

Ako se mestni župan ne samo dejansko pojasneva, hoče pretresovanja (debate) vdeležiti, mora predsedovanje svojemu namestniku odstopiti (§ 19.).

Mestni župan ali njegov namestnik ima skrbeti, da se vsaka vloga redovito reši. Ima se vsaka, na občinsko svetovalstvo poslana prošnja, in sploh vsaka reč, ki je njegovega opravila, predložiti občinskemu svetovalstvu, ki stori o nji potrebni sklep, ter ali naloži mestnemu po- glavarstvu (magistratu), da ga izpelje; ali ukaže dotič- nemu odseku, da predmet pripravi za predlog (§ 3.).

Za predlaganje (nasvetovanje) nekih predmetov so napravljeni odseki (sekcijoni), ki so sestavljeni vsaki iz petih svetovalcev, za eno leto v ta namen odbranih.

K posvetovanju smejo ti odseki, ako je treba, pri- vzeti zvedene može (zaupnike), če prav ti niso udje ob- činskega svetovalstva.

Njihove nasvete ima eden iz odseka v seji občin- skega svetovalstva predložiti (§ 4.).

Seje so očitne; vsakemu odrastlemu je po navadi dovoljen pristop. Poslušalci ne smejo odkazanega pro- stora prestopati; ne pohvale ali nezadovoljnosti razode- vati, ter reda nikakor motiti. Ako bi se temu nasproti delalo, naj predsednik ali z opominom, ali z odpravo po- slušalcev mir naredi: in če to precej ne pomaga, naj sejo odloži (§ 8.).

Posvetovanje o predmetu se ima za dokončano, kadar o njem nobeden več ne želi govoriti.

Vsak ud ima pravico nasvetovati, da se pretreso- vanje dokonča, o čemur obč. svetovalstvo odločuje.

(Dalje prih.)

III. občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Dne 27. m. m. se je vršil ob mnogobrojni udeležbi III. občni zbor tega za slovensko učiteljstvo vele- važnega društva. Predsednikov namestnik g. Fr. Gabršek pozdravi prisotne s prijaznimi besedami, na- glasujoč važnost društva. Za njim so poročali posamezni funkcionarji, kakor prijavljamo v nastopnem.

1. Tajnikovo poročilo.

(Poročevalec J. Režek.)

Slavni zbor!

Ob koncu III. društvenega leta smo — in dolžnost odborova je, da vam poroča sedaj o delovanju svojem v ravnokar minulem letu. Ob zadnjem občnem zboru — lani obsorej — ste bili vso društveno skrb in njega poslovanje naložili zopet na ramena staremu odboru, ki si je te posle razdelil tudi po starem: Predsednik Andr. Žumer, I. pod- predsednik Fr. Gabršek, II. podpredsednik Jožef Cepuder, tajnik Juraj Režek, blagajnik Jakob Dimnik, in odborniki Fr. Črnagoj, Jakob Furlan, Engelbert Gangl in J. Likar.

Odbor se je lotil najpreje predlogov, sprejetih na zadnjem občnem zboru ter jih skušal čim preje izvršiti,

ker je bil prepričan, da bi storili v dosego svojega namena velik korak naprej, ako bi nam bila pri teh naših korakih sreča le količkaj mila. Po vsestranskem razgovoru v seji dne 23. prosinca t. l. je odbor sklenil: I. storiti korake glede zgradbe same, in II. glede pomnožitve zgradbenega kapitala.

Ad I. V ta namen smo se obrnili najprej v deputaciji do mestnega župana, preblagorodnega g. Iv. Hribarja in pozneje do slavnega občinskega zastopa deželnega stolnega mesta Ljubljane s prošnjo za brezplačni prostor, oziroma za znižano ceno. Na to smo dobili odgovor, „da bode občinski zastop glede na blagi društveni namen ob času, ko bode moč pričeti z grajenjem učiteljskega konvikta, in kadar si bo društvo preskrbelo v ta namen potrebna sredstva, drage volje podpiral podjetje bodisi s prepustitvijo stavbnega prostora, bodisi z denarnim prispevkom.“

Obrnili smo se dalje zaradi stavbnega načrta in troškovnika do c. kr. nadinženerja g. Fr. Žužka, ki nam je tudi drage volje obljubil, izdelati tak načrt s troškovnikom vred. Ker se je pa izjavil, da za 60.000 gld. ne bode mogoče zgraditi trinadstropnega poslopja, smo mu dali poleg izročnega mu stavbenega „programa“ na prosto voljo, da izdela za dvonadstropno poslopje načrt tako, kakor bi bilo za društvo najugodnejše in bi nam stranski prostori donašali čimveč letnih dohodkov. Žal, da ta načrt do danes še ni izdelan, da bi si ga gospoda lahko ogledali; morebiti pa že gotovo ob prihodnjem zborovanju.

Obrnili smo se tudi osebno do slavnega vodstva kranjske hranilnice za posojilo in podporo in dobili mnogo upanja, da se naši prošnji morebiti že v bližnjem času, ob 50letnici cesarjevega vladanja, povoljno ugoti.

Ad II. V pomnožitev zgradbenega kapitala pa smo bili sklenili: 1. Vložiti prošnjo, do visokega deželnega zbora kranjskega za kako večjo denarno podporo, na katero prošnjo smo dobili sledeči odgovor: „Deželni zbor priznava važnost in korist učiteljskega konvikta v Ljubljani ter je pripravljen ob svojem času v to svrhu dovoliti primeren denarni prispevek, kadar bo zgradba konvikta zagotovljena.“ — 2. Vpeljati krajcarske knjižice z markami po jeden in pet krajcarjev. Knjižic z markami po 1 kr. smo razposlali tovarišem, tovarišicam in prijateljem svojim 355, ki iznašajo svoto 4.260 gld., in knjižic z markami po 5 kr. pa 140, ki reprezentujejo svoto 8.400 gld., skupaj za 12.660 gld. Te knjižice se kaj pridno razpečavajo, in ako se v jednom ali v dveh letih razprodajo, bomo imeli lep dobiček od njih. In to je prav lahko, samo ako stori vsakdo svojo dolžnost do društva! Te knjižice nam morajo biti pravi pravcati „vademecum“, povsod jih moramo imeti s sabo, in nihče nam ne bode zameril, ako v veseli družbi potrkamo za jeden — „groš“. In predno bode leto pri kraju, nam bode knjižica prazna. Zato, gospoda le pridno in s pogumom na razprodajo in — konec bode venčal delo!

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Ženska ročna dela za pouk na ženskih učiteljskih. Sestavila Pavla pl. Renzenberg. I. del: Kvačkanje. V Ljubljani. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Z 58 narisov in 1 dodatkom. Strani 99. Cena 1 K 80 h.

Slovensko pedagogičsko slovstvo ni v nobeni stroki tako zanemarjeno, kakor pri ženskih ročnih delih, in ču-

dili smo se, oziroma obsojali brezbriznost svojih kolegij, da se toliko časa ni upala nobena lotiti dela na tem polju. Zato pa z največjim veseljem pozdravljamo prvo slovensko knjigo te vrste, ki jo je z veliko spretnostjo sestavila ljubljanska vadniška učiteljica gđe. Pavla pl. Renzenberg. Gotovo še z večjim veseljem jo bodo pa pozdravile naše učiteljice, katerim je namenjena kot pomožna knjiga pri pouku ženskih ročnih del. Stvari v veliko korist bi bilo, da se gđe. pl. Renzenberg čimprej loti II., III. in IV. dela. Lepo, v platno vezano knjigo kar najtopleje priporočamo slovenskim učiteljicam in slovenskemu ženstvu sploh. Vsebina I. delu je ta-le: Predilne snovi in preje. Kvačkanje. Vbodi. Vzorci. Gosti vzorci. Preslegasti vzorci. Razni preslegasti vzorci. Zvezde, čipke, vstavki. Vstavki. Geometrijski liki. Otroška oprava. — Ta raznovrstna vsebina jamči, da bo nova knjiga v čast slovenski učni literaturi. Koleginje, sezite pridno po nji!

Zemljepis za spodnje in srednje razrede avstrijskih srednjih šol. Spisal Simon Rutar, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani. Drugi tečaj: Opis zemlje. Cena mehko vezani knjigi 2 K, trdo 2 K 40 h. Tiskala in založila Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani. — To je naslov knjigi, katero je oskrbel Slovincem premarljivi pisatelj, g. prof. Simon Rutar. Da je knjiga v stvarnem pogledu temeljito sestavljena, to verujemo vsi že pri pogledu na ime pisateljevo. Hvala mu, da se je lotil sitnega dela: sestaviti učno knjigo po najnovejših podatkih in odkritjih, da se vsakdo lahko zanese nanjo. — S to knjigo je odpravljen velik nedostatek, ki ga čutijo po vseh šolah, kjer se zemljepis poučuje v slovenskem jeziku!

Zgodovina srednjega veka. Po Fr. Mayerjevi knjigi za nižje razrede srednjih šol priredil Anton Kaspert, c. kr. profesor prve državne gimnazije v Gradcu. S 26 podobami. Cena trdo vezani knjigi 2 K, mehko vezani 1 K 60 h. V Ljubljani. Natisnila in založila Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1897. Tudi ta knjiga bo dobro služila svojemu namenu.

Povesti. Spisal dr. Ivan Tavčar. — II. V Ljubljani. — Založil pisatelj. — Tiskala Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1897. — Težko pričakovani II. zvezek veleznamenitih Tavčarjevih povestij je izšel ter obsega sledečih 8 del: „Otok in Struga“. Novela. — „V Karlovcu“. Novela. — „Valovi življenja“. — „In vendar —!“ Noveleta v pismih. — „Tat“. Podoba iz življenja. — „Gospod Ciril“. — „Čez osem let“. Novela. — „Soror Pia“. Noveleta. — Tudi II., 310 strani obsežajoči zvezek je torej celoten ter obsega dela, katera je spisal pisatelj v dobi l. 1877—1881. Kakor vedno, izkazala se je tudi to pot Bambergova tiskarna: tisk in popir kakor tudi zunanja oprava so uprav salonski. Cena mehko broširanemu zvezku je 2 K 40 h, v platno vezanemu 3 K, v finem platnu pa 4 K 20 h. O povestih II. zvezka prinesemo čim preje obširnejšo študijo; za danes opozarjamo č. čitatelje le na to, da sta I. in II. zvezek Tavčarjevih povestij jako pripravno darilo, ki razveseli po svoji prekrasni obliki in klasični vsebini vsakočar.

„Matica Hrvatska“ razpošilja svoj letošnji pridelek — deseterico leposlovnih in znanstvenih knjig. Med prvimi je nadaljenje zbranih spisov prvega hrvaškega romanopisca Avg. Senoa, med poslednjimi pa jako zanimiv opis Rusije in jugoslovanskih držav s podobami. „Hrvatskih narodnih pesmi“ izide II. zvezek, v katerem bodo zbrane pesmi o kraljeviču Marku. Na to knjigo treba se posebe naročiti (cena zvezku 3 K.) Letnina — 6 K — naj se pošlje ljubljanskemu poverjeniku „Mat. Hrvatske“, g. župniku J. Vrhovniku ali pa njegovemu pooblaščenцу g. knjigovezu Iv. Bonaču. Novi udje dobe brezplačno „Hrvatsko-slovenski slovník“.

Napredak. Časopis za učitelje, uzgajatelje i sve prijatelje mladeži. Glasilo „Hrvatskog pedagogijsko-književnog zbora“ i „Saveza hrv. učiteljskih društava“. Ureduje Stjepan Basariček. U Zagrebu. Tečaj 39. Izhaja štirikrat na mesec ter velja za celo leto 5 gld.